

In Memoriam

Profesor dr hab. Jan Łopuski urodził się 3 stycznia 1917 r. na Podkarpaciu, w Strzegomicach koło Pilzna. Zmarł 10 września 2019 r. w Gdyni, w wieku 102 lat.

W latach 1935–1939 studiował prawo na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Równocześnie kształcił się w Wyższym Studium Handlowym w Krakowie, dzisiejszym Uniwersytecie Ekonomicznym. Po rozpoczęciu działań wojennych we wrześniu 1939 r. walczył w szeregach kawalerii 24 Dywizji Piechoty, a później włączył się do działalności konspiracyjnej w Podokręgu Rzeszów Armii Krajowej. Został aresztowany i wywieziony do obozu NKWD w Stalínogorsku. Po zwolnieniu, w latach 1945–1947 służył w Polskich Siłach Zbrojnych we Włoszech i Wielkiej Brytanii. Po powrocie do Polski swoje życie zawodowe związał z Trójmiastem, zafascynowany morzem i gospodarką morską. Początek tej drogi nie był łatwy. Pierwszą pracę podjął w przedsiębiorstwie portowym zajmującym się transportem morskim. Ponieważ jednak z przyczyn politycznych odmówiono mu możliwości pracy w handlu zagranicznym i stosunkach międzynarodowych, zajął się ubezpieczeniami. Te dwie dziedziny, prawo morskie oraz prawo ubezpieczeniowe, stały się przedmiotem działalności naukowej Profesora.

W 1951 r. obronił na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu rozprawę doktorską pt. „Czarter na czas – studium z prawa morskiego”, przygotowaną pod kierunkiem prof. Józefa Górskiego, i uzyskał stopień doktora praw, w 1970 r. zaś na Wydziale Prawa i Administracji tego uniwersytetu stopień doktora habilitowanego

na podstawie rozprawy „Odpowiedzialność za szkodę w żegludze morskiej”. Tytuł profesora nadzwyczajnego otrzymał w 1977 r., a w 1984 r. tytuł profesora zwyczajnego.

Profesor był pracownikiem naukowym Instytutu Morskiego w Gdańsku oraz Instytutu Rybackiego w Gdyni. Działalność dydaktyczną rozpoczął w 1968 r. jako wykładowca prawa morskiego w Wyższej Szkole Morskiej w Gdyni.

Z Wydziałem Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu związał się w 1971 r. W latach 1973–1975 sprawował funkcję przewodniczącego Rady Instytutu Prawa Cywilnego, obejmując też kierownictwo utworzonego wówczas w tym instytucie Zakładu Prawa Handlu Zagranicznego, a od 1984 r. Zakładu Prawa Międzynarodowego Obrotu Cywilnego, równolegle pełniąc także, do 1986 r., funkcję kuratora Zakładu Prawa Postępowania Cywilnego. Przez dwa lata (1984–1986) przewodniczył Komitetowi Redakcyjnemu „Acta Universitatis Nicolai Copernici”.

W dniu 1 września 1981 r. prof. Jan Łopuski objął funkcję dziekana Wydziału Prawa i Administracji UMK i pełnił ją do września 1982 r., ustępując na znak protestu wobec działań wymierzonych wówczas w społeczność akademicką.

Profesor Jan Łopuski swoją działalnością naukową i dydaktyczną na WPiA UMK zainicjował w tym ośrodku akademickim, jako jednym z nielicznych w Polsce, badania nad prawem morskim i prawem ubezpieczeniowym.

W 1986 r. prof. Jan Łopuski przeszedł na emeryturę, nie zrezygnował jednak z intensywnych badań naukowych. Olbrzymi dorobek naukowy Profesora obejmuje ponad 260 pozycji, w tym 30 publikacji książkowych. Pod jego redakcją i przy istotnym udziale autorskim przygotowana została w latach 1996–2000, nagrodzona przez Ministra Edukacji Narodowej i Sportu, trzytomowa publikacja *Prawo morskie*. Profesor Jan Łopuski zyskał uznanie w nauce światowej. Publikował w znaczących czasopismach, jak: „Revista Europea de Derecho de la Navegacion Maritima y Aeronautica”, „Anuario de Derecho Maritimo”, „Journal of Maritime Law and Commerce”. Stale współpracował z francuskim miesięcznikiem „Le droit maritime francaise”. Jako reprezentant Polski brał udział w pracach

wielu organizacji międzynarodowych, m.in. Konferencji Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju (UNCTAD), Międzynarodowej Organizacji Morskiej (IMO). W latach 1969–1970 pełnił funkcję eksperta w Międzynarodowej Grupie Ekspertów dla Naukowych Aspektów Zanieczyszczenia Morza. Uczestniczył także w tworzeniu przepisów Konwencji wiedeńskiej o odpowiedzialności cywilnej za szkodę jądrową, jako ekspert Państwowej Agencji Atomistyki (1988–1997).

W dorobku prof. Jana Łopuskiego na szczególną uwagę zasługuje jego działalność legislacyjna. Od 1951 r. brał aktywny udział w rządowych pracach nad kodyfikacją prawa morskiego i jako członek ścisłego zespołu współuczestniczył w przygotowaniu ostatecznego projektu kodeksu morskiego z 1961 r. W 1987 r. został przewodniczącym Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Morskiego utworzonej przez Premiera Rzeczypospolitej Polskiej. W ramach prac Komisji przygotowano m.in. Kodeks morski z 2001 r., ustawę o obszarach morskich RP i administracji morskiej, ustawę o bezpieczeństwie morskim, ustawę o rybołówstwie morskim oraz nowelizację ustawy o izbach morskich. W latach 80. brał też udział w pracach legislacyjnych dotyczących prawa ochrony środowiska.

Był członkiem Komitetu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk. Uczestniczył w pracach Komisji Prawa Morskiego PAN, Sekcji Polskiej Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Ubezpieczeniowego oraz Polskiego Stowarzyszenia Prawa Morskiego, był członkiem Międzynarodowego Komitetu Morskiego (CMI). Należał do grona Kolegium Arbitrów przy Polskiej Izbie Handlu Zagranicznego w Warszawie, Międzynarodowego Sądu Arbitrażowego do spraw Żeglugi Morskiej i Śródlądowej w Gdyni oraz American Arbitration Association.

Wyrazem uznania dla życia i pracy prof. Jana Łopuskiego były liczne przyznane mu nagrody i odznaczenia. Wśród nich Krzyż Srebrny Orderu *Virtuti Militari*, Krzyż Walecznych, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (2006), Medal KEN, tytuł Honorowego Obywatela Rzeszowa (2002), Convallaria Copernicana (2006), nagroda Kustosza Pamięci Narodowej (2010) oraz Medal „Thorunium” (2017).

Był człowiekiem wybitnym i prawym, kierującym się honorem i oddanym sprawom Ojczyzny, walecznym i wiernym ideałom. Współpraca z Profesorem była wyróżnieniem i zaszczytem.

dr hab. Maria Dragun-Gertner